

ประกาศชวนา

ฉบับที่

1

รายงานสภาพการทำนา และศัตรูข้าว เพื่อเตือนภัยการระบาด ฤดูนาปี 2565 จังหวัดเชียงราย

โดยกลุ่มวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

รอบสำรวจที่ 1 ฤดูนาปี 2565 : วันที่ 12 กรกฎาคม 2565

ภาพรวมของจังหวัดเชียงราย

พื้นที่ปลูกข้าวจังหวัดเชียงราย ฤดูนาปี 2565 พื้นที่เพาะปลูกอยู่ในเขตนาน้ำฝน เขตนาชลประทาน และพื้นที่รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ยังมีบางพื้นที่อยู่ระหว่างการเตรียมแปลง พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก ได้แก่ ขาวดอกมะลิ 105 กข6 กข15 สันป่าตอง 1 และก.วก.2 โดยใช้วิธีการปักดำด้วยแรงงานคน หวานน้ำตม เครื่องปักดำ โยนกล้า และเครื่องหยอดข้าว ข้าวส่วนใหญ่อยู่ในระยะกล้า ไม่พบการระบาดของโรคและแมลงในแปลงเกษตรกร เนื่องจากช่วงนี้มีฝนตกมากทำให้บางพื้นที่มีน้ำท่วมขัง ส่งผลให้ต้นข้าวเน่าตายเกษตรกรจึงต้องปลูกข้าวหลายรอบ แต่บางแปลงไม่มีน้ำขังทำให้มีวัชพืชจำนวนมาก เช่น หญ้าข้าวนก และกกชนิดต่าง ๆ หลายพื้นที่พบการระบาดของเพลี้ยไฟในข้าวระยะกล้า

ภาพรวมของแปลงสำรวจ

ผลการสำรวจแปลงสำรวจ จำนวน 3 แปลง ได้แก่ อำเภอแม่จัน ป่าแดด และเมืองเชียงราย ส่วนใหญ่ข้าวอยู่ในระยะกล้า แต่แปลงสำรวจอำเภอป่าแดดข้าวอยู่ในระยะแตกกอ ไม่พบแมลงศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

ข้อมูลค่า BUS ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 – 20 กรกฎาคม 2565 พบเกินค่าวิกฤต 2.25 จำนวน 3 วัน ได้แก่ วันที่ 1, 2 และ 14 กรกฎาคม 2565 มีค่า BUS สูงสุด เท่ากับ 6.70 พื้นที่แปลงสำรวจยังไม่พบการเกิดโรคไหม้ ช่วงนี้เป็นช่วงฤดูฝนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศตลอดเวลา ดังนั้นจึงขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ในแปลงนาของท่าน เนื่องจากสภาพอากาศดังกล่าวเอื้อต่อการเกิดโรคไหม้ของข้าว โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนอัตราสูง

(ก) การไถเตรียมแปลง

(ข) วัชพืชหนวดปลาดุก

“ เป็นผู้นำด้านงานวิจัยและพัฒนา ข้าวเหนียวและข้าวญี่ปุ่นของภาคเหนือ ”

จุดที่ 1 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 8 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ ขาวดอกมะลิ 105 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบกว้าง พิกัดแปลง lat 19.490720 long 99.978896 สำรวจวันที่ 12 กรกฎาคม 2565 เวลา 09.15 น. ท้องฟ้ามีเมฆมาก อากาศร้อนอบอ้าว ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 1) แปลงสำรวจมีน้ำเพียงพอ ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ปานกลาง

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 36.25 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 46.55 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 2.00 ระดับน้ำในแปลงสำรวจเฉลี่ย 0.20 เซนติเมตร

โรค แมลง - ศัตรูศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด ไม่พบแมลงศัตรูข้าวและแมลงศัตรูธรรมชาติ สำหรับการใช้สวิงโฉบแมลงในนาข้าว ไม่พบแมลงศัตรูข้าว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวเต่าสีส้ม 1 ตัว

ภาพที่ 1 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 2 ตำบลศรีคำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 6 ไร่ 3 งาน ปลูกข้าวพันธุ์ กข43 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 20.205188 long 99.873644 สำรวจวันที่ 12 กรกฎาคม 2565 เวลา 12.50 น. มีแดดจ้า อากาศร้อน ลมพัดเบา ข้าวอยู่ในระยะกล้า (ภาพที่ 2) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 31.00 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 28.15 เซนติเมตร. วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00 แปลงสำรวจไม่มีน้ำ

โรค แมลง - สัตว์ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด ไม่พบแมลงศัตรูข้าว และแมลงศัตรูธรรมชาติ สำหรับการใส่สวิงโฉบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก 1 ตัว เพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม 4 ตัว และด้วงกินใบ 1 ตัว ไม่พบแมลงศัตรูธรรมชาติ

ภาพที่ 2 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลศรีคำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 3 ตำบลดอยลาน อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 4 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ ขาวดอกมะลิ 105 ใช้วิธีการหว่านน้ำตาม เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.648751 long 99.931664 สำรวจวันที่ 12 กรกฎาคม 2565 เวลา 10.20 น. ท้องฟ้ามีเมฆมาก อากาศร้อนอบอ้าว ลมพัดโชย ข้าวอยู่ในระยะกล้า (ภาพที่ 3) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 31.50 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 39.35 เซนติเมตร. วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 2.00 ไม่มีน้ำในแปลงสำรวจ

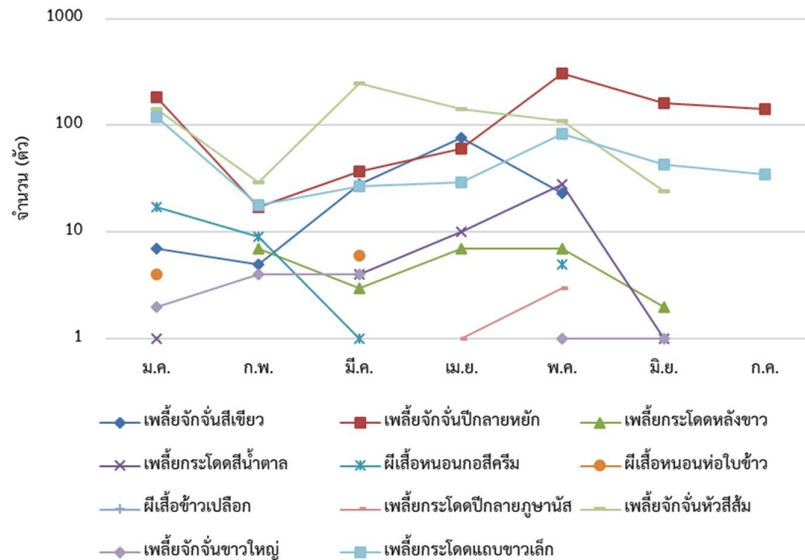
โรค แมลง - สัตว์ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด ไม่พบแมลงศัตรูข้าวและแมลงศัตรูธรรมชาติ สำหรับการใช้สวิงโฉบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ ตั๊กแตนหนวดยาว 2 ตัว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตั๊กแตนแคะ 1 ตัว

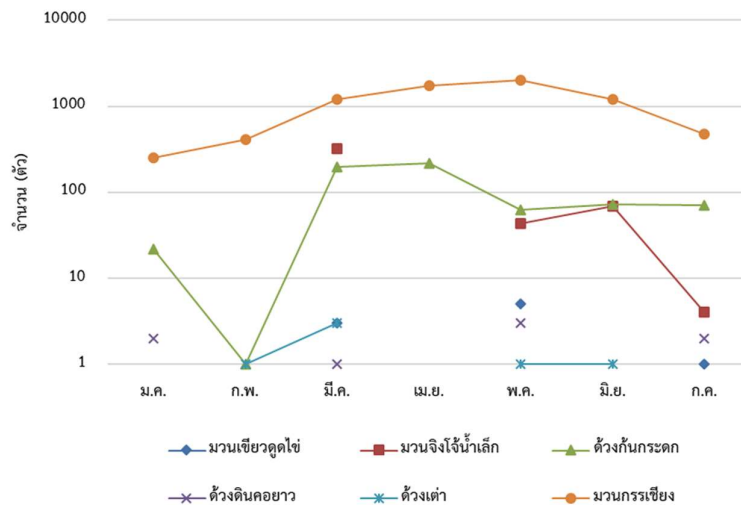

ภาพที่ 3 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าว ในแปลงสำรวจ ตำบลดอยลาน อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

กับดักแสงไฟ : การตรวจนับแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติจากกับดักแสงไฟ (Light trap) ที่ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย เปิดหลอดไฟเวลา 18.00 - 22.00 น. ทุกวัน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 10 กรกฎาคม 2565 พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยักมากที่สุด เมื่อเทียบกับแมลงศัตรูข้าวชนิดอื่น ๆ รองลงมา คือ เพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม และเพลี้ยกระโดดหลังขาว (ภาพที่ 4) แมลงศัตรูธรรมชาติที่พบเป็นจำนวนมาก ได้แก่ มวนกระเชียง รองลงมา คือ ตัวงันกระดก และมวนจิ้งจิกน้ำเล็ก (ภาพที่ 5)

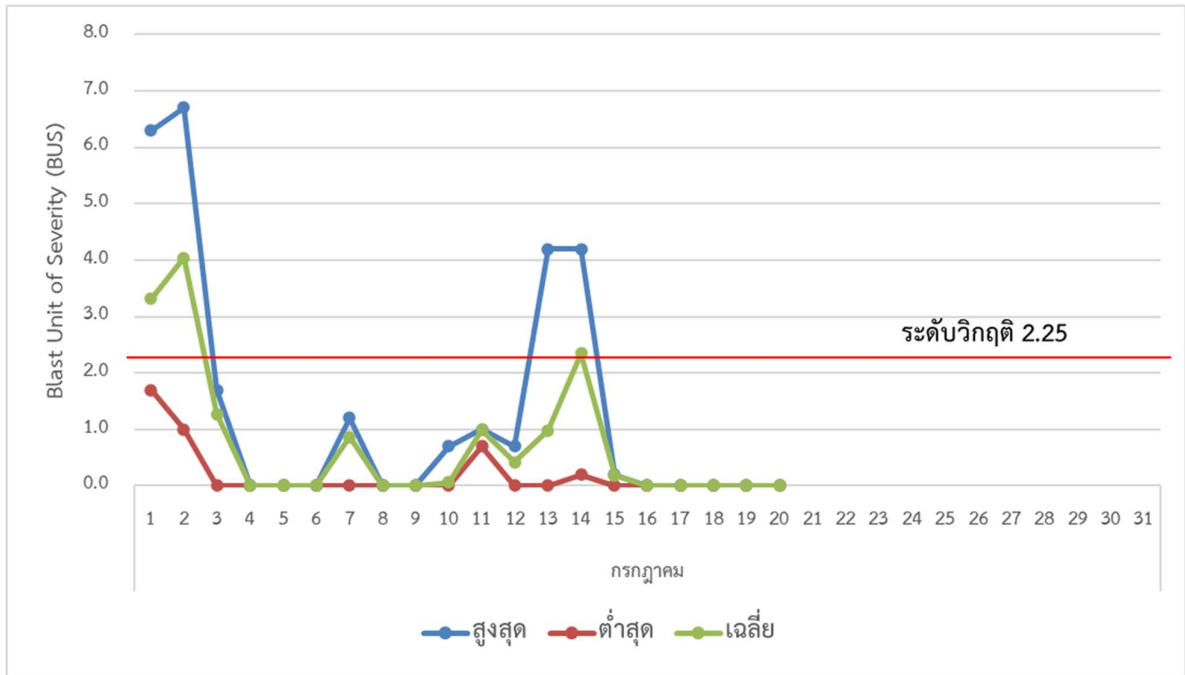

ภาพที่ 4 แผนภาพแสดงจำนวนแมลงศัตรูข้าวจากกับดักแสงไฟ ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 10 กรกฎาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

ภาพที่ 5 แผนภาพแสดงจำนวนแมลงศัตรูธรรมชาติจากกับดักแสงไฟ ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 10 กรกฎาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

Blast Unit of Severity (BUS): ค่าดัชนีที่บ่งถึงความเหมาะสม หรือ ความเสี่ยงในการเกิดโรคไหม้ของข้าว ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ค่าอุณหภูมิความชื้นสัมพัทธ์ และช่วงเวลาน้ำค้างของแต่ละวัน ข้อมูลค่า BUS ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 – 20 กรกฎาคม 2565 พบเกินค่าวิกฤต 2.25 จำนวน 3 วัน ได้แก่ วันที่ 1, 2 และ 14 กรกฎาคม 2565 มีค่า BUS สูงสุด เท่ากับ 6.70 (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ค่าความเสี่ยงของอากาศต่อการเกิดโรคไหม้ (BUS) ที่วิเคราะห์ได้ระหว่างวันที่ 1 – 20 กรกฎาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย